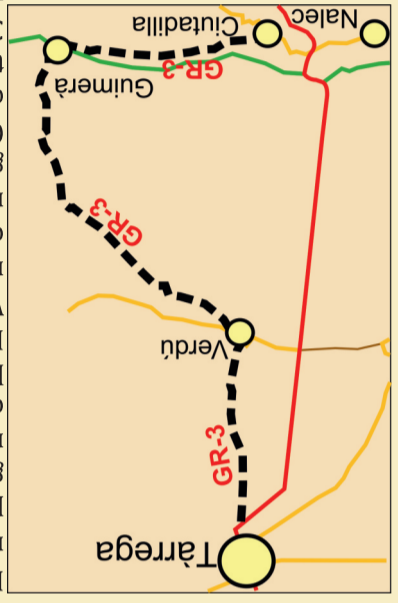

A PEU I AMB BTT

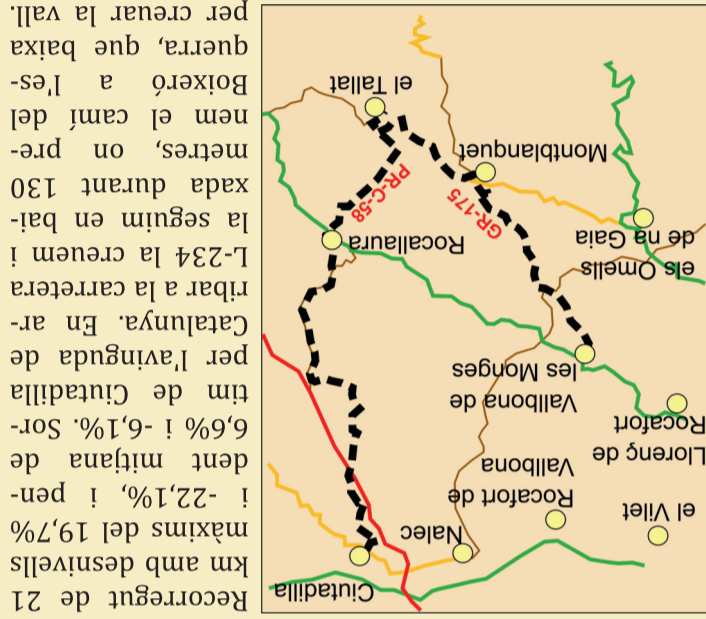
Tram 6: de Tàrrrega a Ciutadilla

Recorregut de 16 km pla- ners. Sortim de Tàrrrega per l'avinguda de Tàrra- gona i el c. d'Antoni Seca- nell. Al final trobem el camí ral de Verdú senya- litzat com a GR-3 i també PR-C-25, que seguim fins a Verdú. El travessam i pre- nem el carrer del Bonaire i camí de Guimerà amb la mateixa senyalització. Se- guim fins arribar a Guimerà. Creuem el riu i prenem el camí ral de Ciutadilla GR-3 i també senyalitzat com SL-C-35 seguint el marge esquer- re del riu Corb.

Pel camí: ruta que tingué molta circulació i nombrosos actes de bandolerisme. En la part més alta entre Tàrrrega i Verdú hi hagué diversos robaris com el de 1614 a mans d'en Estadella de Verdú, i combats entre bandolers i el sometent com el 1641, aprofitant que el sometent no tenia jurisdicció fora del seu terme. Més endavant passem per la Font de Verdú on l'any 1615, després del ball, un grup de joves va baixar fent una passejada i es van trobar tres bandolers: Francesc Estadella, "lo Traïdor de Seró" i "lo Tardà", que havien anat a assassinar per venjança a un dels joves, en Borrell, però aquest es va fer fonedís i van disparar a Roc Minguel·la. A la sortida de Verdú, al turó, estaven les Forques, on sovintejaven els executats per la justícia de Poblet. Seguint el camí cap a Guimerà, sota el tossal de Pujal Gros, trobem un altre lloc preferit dels bandolers: el 1554 van atacar un tragner de Vilafraanca del Penedès com a venjança contra un familiar seu; el 1607 assaltaren un veí de Barcelona i el 1615 a uns de Menàrguens que tornaven de la fira de Santa Coloma. Passat Guimerà veiem a l'altra banda del riu les restes del monestir de Vallisanta.

Tram 7: de Ciutadilla a Vallbona

Recorregut de 21 km amb desnivells màxims del 19,7% i pen- sades durant 130 metres, on pre- nem el camí del Boixero a l'es- querra, que baixa per creuar la vall. Continuem fins a la bifurcació, on seguim per l'esquerra per anar pujant la serra per l'antiga carretera. Continuem sempre rec- te, planejant la vessant del barranc lateral, i deixem un camí a l'esquerra que torna a baixar a la vall. Després d'una corba a l'esquerra, sempre pujant, trobem una bifurcació; en aquesta seguim el camí de l'esquerra (E) per l'antic camí ral de Tàrrrega a Montblanc. A poc més de 400 m ja dat de l'altiplà, trobem a l'esquerra les restes de l'Hostal del Cadet, antic hostal del camí ral. Continuem vorjant el pla i creuem la carretera C-14, seguint pel camí de Sant Roc. Nosaltes con- desviament cap a l'ermita de Sant Roc. Nosaltes con- tinuem recte en l'en descens, i en la primera gran cor- ba que baixa a la vall trobem les restes d'edificacions. Seguint i creuem la vall i un petit bosc. En ell tro- bem una bifurcació i nosaltres seguim pel camí princ- pal de l'esquerra, trobant una altra a 130 m. que du a camps particulars. Aquí prenem el de la dreta que va planejant cap a migdia. El seguim durant 500 m quan arribem a una nova baixada cap a una altra vall que anem vorjant vall amunt per la vessant durant 900 m i arribem a un camí principal i un corral en ruïnes. Prenem el camí asfaltat cap a la dreta direcció Sud i el

Tram 8: de Vallbona a Belianes

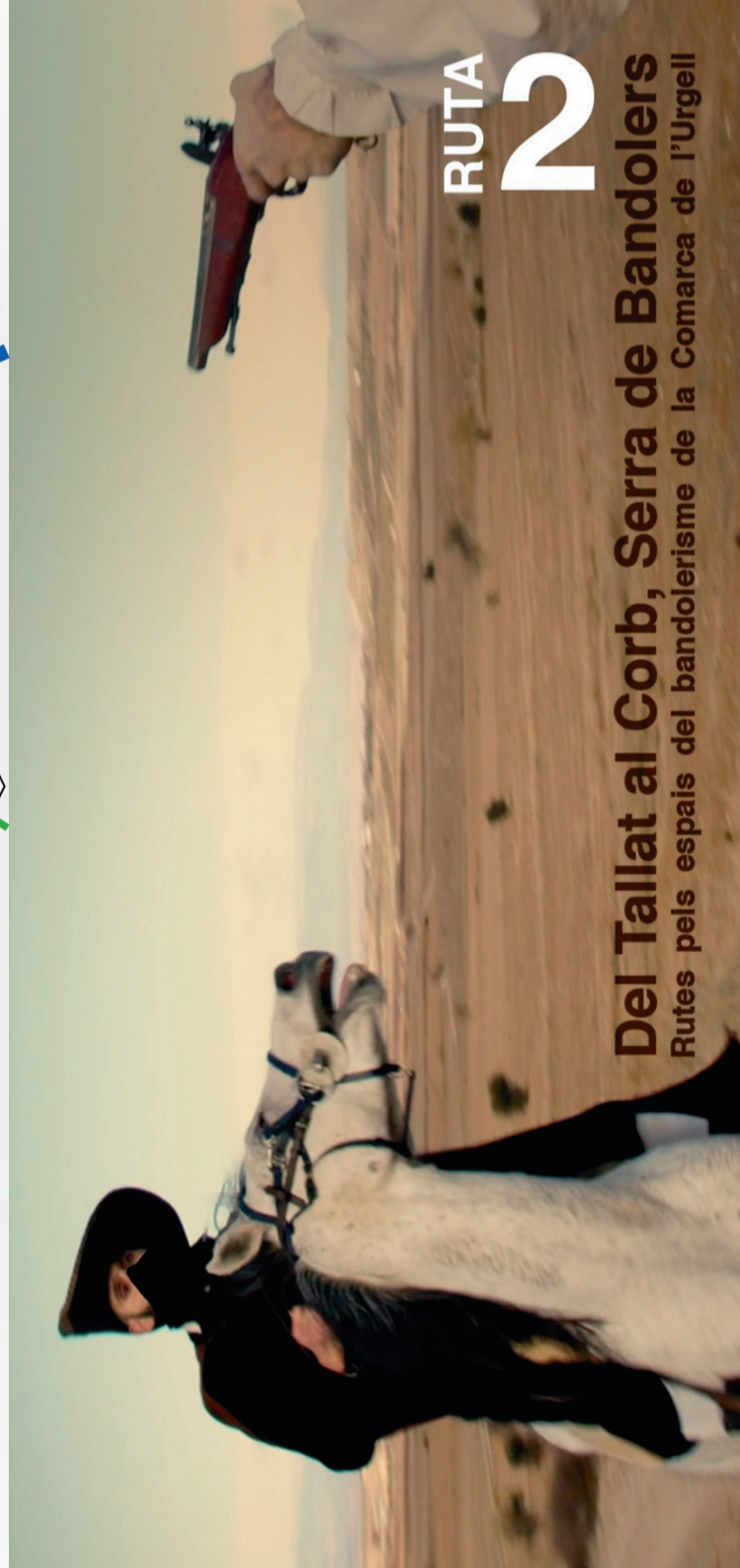
seguim durant 1,5 km que arribem a la part alta, on estaven les Forques de Rocallaura. Aquí el camí es bifurca i prenem el de la dreta (O.) que baixa vorjant el barranc cap a Rocallaura. Un cop en aquest poble prenem la ruta PR-C-58 direcció el Tallat. Del santu- ari retrocedim uns metres per reprendre la PR-C-58 fins la seva connexió amb la GR-175 o "Ruta del Cis- ter" que seguim fins a Montblanquet i Vallbona de les Monges.

Tram de 12 km. Sortim de Vallbona per la GR-3 cap a Rocafort. Aquí el deixem i seguim l'avinguda de la Muralla fins l'inici de la carretera LV-2016, on prenem el camí que va cap a l'oest just per sobre de l'horta, i seguint sempre pel camí principal arribem al Vilet. Aquí prenem el camí de Sant Jaume o PR-C-57. A 510 m. trobem a Major pel camí que mena al molí Roquet i el riu, creuem la vall del Corb i arribem a una cruïlla on seguim el camí de la dreta (oest). A 510 m. trobem a l'esquerra un caminet que puja cap al poble de Maldà, uns 200 m abans de la carretera vella. El prenem i comencem a pujar deixant a sota dita carretera i les ruïnes del Molí de l'Horta, lloc de refugi del bandider l'Estudiant de Belianes". Seguim el camí fins arribar a Maldà pel complex de l'escola. A Maldà prenem el camí de Sant Jaume que ens du directament a Belianes.

RUTA 2

Del Tallat al Corb, Serra de Bandolers

Rutes pels espais del bandolerisme de la Comarca de l'Urgell

CONSELL COMARCAL DE L'URGELL

Del Tallat al Corb, Serra de Bandolers

Als segles XVI i XVII parlar de la serra del Tallat i de la Vall del Corb era parlar de bandolers. Aquí els cavallers eren bandolers com en Bernat de Guimerà, senyor de Ciutadilla, o eren valedors de bandolers, com els Frigola, senyors de Maldà. Van destacar molts caps de quadrilla com en Pere Barbeta de Guimerà que robà 180.000 ducats de plata que anaven cap a Itàlia per pagar als banquers del rei; en Perot l'Estudiant de Belianes, ferreny cadell que es girà contra el seu valedor per la traïció del seu senyor; o el famós Benet de Rocallaura, plaga dels sometents, dels comissaris reials, dels caçadors de recompenses i de les tropes del Virrei. I tothom era fautor. Els pagesos feien servei d'informació, alimentaven i donaven l'escalfor del foc i un sostre als bandolers a canvi de protecció contra els bandolers de facció contrària, en aquell procés de divisió de la societat catalana entre nyerros i cadells. Terra de segrestos i segrestats, on moltes de les cabanes de la serra eren amagatalls on quedaven reclosos els caps de família segrestats fins que els hereus pagaven el rescat. Terra de cases fortes, protegides contra l'assalt, d'armes amagades sota teulat per si apareixia algú sospitos. Terra bressol de bandolers anònims, membres de quadrilles violentes al servei d'un senyor o d'una causa fins al punt que tots els pobles del Corb i del Tallat donaren fills bandolers.

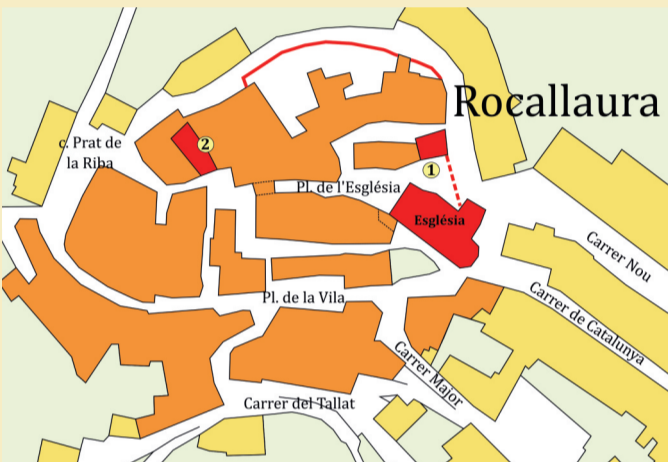

Ciudadilla

Vila emmurallada i amb **portals** sota la preeminència del **castell**, la major part dels bandolers d'aquesta població van formar l'host dels senyors de la vila, en concret d'en **Bernat de Guimerà**. Cap cadell, apadrinava la quadrilla d'en Perot Altarriba l'*Estudiant de Belianes*. Amb la creació de la Lliga de Cavallers de Lleida es va canviar de bàndol i, ara nyerro, es va embrancar en la persecució del *Batlle d'Alòs*, va participar en el setge de Cubells (1589) i va estar implicat en l'assassinat del veguer de Tàrrrega al Pedregal (1590). Se li va girar en contra en Perot, que el va intentar assassinar a Maldà el 1591, i Bernat contractà els serveis del *Minyó de Segarra*. Gitat de pau i treva es va exiliar a Roma, però va ser perdonat pel Rei en participar en la defensa de Perpinyà contra els francesos. Al poble es conserven algunes cases pairals de l'època: **cal Maimó**, **cal Freixador** i **cal Valls**.

Nalec

Vila closa amb castell, senyoria dels bisbes de Vic, va ser bressol de diferents bandolers, com el cadell *Francesc 'lo Frare'*, perseguit per les tropes del virrei entre 1572 i 1580; i en *Silvestre 'lo Senyoret'*, membre de la quadrilla de miquelets de *Magí Capdevila* i del *Capità Barto*, que va participar en l'assalt al monestir de Vallbona (1651) i en diferents robatoris a Guimerà, la Guàrdia Lada i els Omells de na Gaia.

Rocallaura

Poble amb doble clos, parcialment emmurallat i amb **castell (1)** que va ser destruït durant la guerra civil del segle XV. A casa de Llorenç Reyner de Rocallaura **(2)** va néixer, créixer i viure en Bartomeu Benet, conegut com *Benet de Rocallaura*. Cap de quadrilla, entre 1600 i 1616 va dominar la serra del Tallat amb l'ajut dels barons de l'Albi i de Maldà. El 1614 va unir la seva quadrilla amb la d'en *Tallaferro* i van assaltar Sant Martí de Maldà, però la pressió del Virrei contra els bandolers va anar creixent i després de la detenció d'en *Trucafort* i d'en *Tallaferro*, Benet de Rocallaura es va unir amb Joan Calonge '*Palmerola*', el seu enemic, per a resistir contra els homes del Rei. Finalment va ser capturat l'any 1616 a un molí, tot sembla indicar que al de la Sinoga, pel sometent unit de diferents pobles del pla de Lleida. Torturat i jutjat a Barcelona, va ser executat el 28 de setembre juntament amb el seu nebot Joan Benet.

El Tallat i Coll de Montblanquet

El **santuari del Tallat** així com les cabanes dels voltants del **coll de Montblanquet** van ser llocs escollits pels bandolers per a fer estades i dur a terme assalts indiscriminats a viatgers. És a les cabanes del Tallat on guardaven als "segrestats" fins que aconseguien cobrar el rescat per part de les famílies.

Montblanquet

En aquest petit poble trobem la **casa d'Andreu Ortís**, habitatge de fautors de quadrilles bandoleres on es refugiaren diferents caps bandolers com en *Pasqual Cabot* de Sarral. D'aquesta casa fou fill Andreu Ortís, bandoler que va formar part de la quadrilla de *Magí Capdevila* a mitjans del segle següent. També destaca el **casal de Josep Palau**, fortificat per tal d'evitar l'assalt de les quadrilles enemigues que podrien segrestar al cap de família.

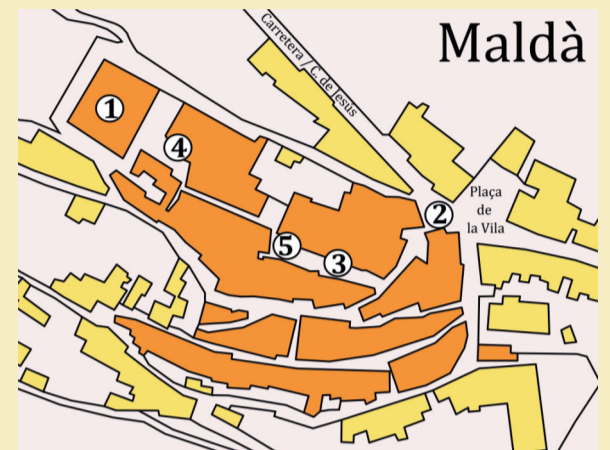
Els Omells de na Gaia

Població que va ser bressol i cau de bandolers al temps que víctima dels actes de les quadrilles enemi-

gues. N'era veí en **Magí Capdevila**, cap de quadrilla famós que s'uní al *Capità Barto*. Es conserven les cases de **cal Salla**, **cal Vilà** i **cal Patot**, datades en aquesta època.

Vallbona de les Monges

Vallbona de les Monges era al segle XVI una vila nova dins el clos del monestir formada pels veïns del nucli de Montesquiu. Lloc de refugi, les accions bandoleres van ser mínimes, i tan sols destaca l'intent d'assalt al **monestir de Santa Maria de Vallbona** pel *Capità Barto* l'any 1651 quan pretenia capturar a uns desertors de la quadrilla d'en *Magí Capdevila* que s'havien refugiat a la **torre del campanar**. Després d'un tiroteig i d'intentar calar-hi foc, els assetjadors van desistir i es van dedicar a robar en diferents cases seleccionades com a 'enemigues' de la quadrilla.

Maldà

La família barcelonina dels Frigola va adquirir el **castell (1)** i senyoriu de Maldà, i aviat va disputar amb els veïns per drets i impostos. El nou senyor va nomenar *Bernat de Guimerà* com a administrador, i quan aquest es va fer nyerro, la població va ajudar a *Perot Altarriba*, el cap de quadrilla de Belianes. Diversos veïns es van fer de la seva quadrilla, com en *Joan Cullerer*. L'any 1591 la quadrilla de "l'Estudiant de Belianes" va trobar el **portal (2)** de la vila obert i es va enfrontar a trets amb els criats del senyor i al-

guns nobles al **carrer l'església (3)**. L'objectiu no era altre que assassinar Bernat de Guimerà, per això es van enfilars pel **carrer Major fins la plaça del Castell (4)**, on es produí un segon tiroteig. Aquí els assaltants van degollar els ferits abans d'intentar assaltar el castell, que deixaren per impossible tant per la dificultat com per assabentar-se que en Bernat de Guimerà no hi era. Fracassat l'assalt, els bandolers van baixar pel carrer cantant i tocant la viola aturant-se en algunes cases on els hi donaren vi. Acabat de dinar a cal Culleré, van anar al **racó del carrer de l'església (5)** i organitzaren una petita festa tocant la viola i la guitarra, cantant i ballant, fins que al cap d'una hora marxaren tranquil·lament pel carrer del Portal deixant darrera set cadàvers. Anys a venir, el senyor de Maldà s'implicà de ple en el món del bandolerisme, fent-se valedor d'en *Benet de Rocallaura*.

Belianes i molí de la Sinoga

Lloc natal i de residència habitual de dos famosos bandolers: el cadell Perot Altarriba l'*Estudiant de Belianes*, de **cal Roc (1)**; i el nyerro Ramon Navés, de l'actual **Casa de la Vila (2)**. A l'altra banda del riu Corb, ja al terme de Sant Martí de Maldà, trobem el **molí fortificat de la Sinoga**, on sembla ser que va ser capturat el bandoler Benet de Rocallaura.

Sant Martí de Maldà

Tancada per muralles amb diferents **portals**, no van poder evitar l'assalt de bandolers com en *Tallaferro* o en *Benet de Rocallaura*. Aquí va ser capturat en *Mala Ànima* l'any 1616. Quan una quadrilla trencava les portes i entrava, el terror s'escampava entre el veïnat, que intentava refugiant-se dins l'**església parroquial**. L'any 1651 la quadrilla de *Magí Capdevila* va capturar un baster ambulat que anava pels pobles solant sabates; el volien segrestar i demanar un rescat, però ell es va negar a negociar, així que el van dur a l'església i van demanar al mossèn que el confessés; tot seguit el van dur al camí de Belianes i el van matar de dues escopetades, calant-li foc tot seguit. De Sant Martí era veí Joan Carbonell, bandoler conegut

popularment com el *Capità Barto*.

El Vilet

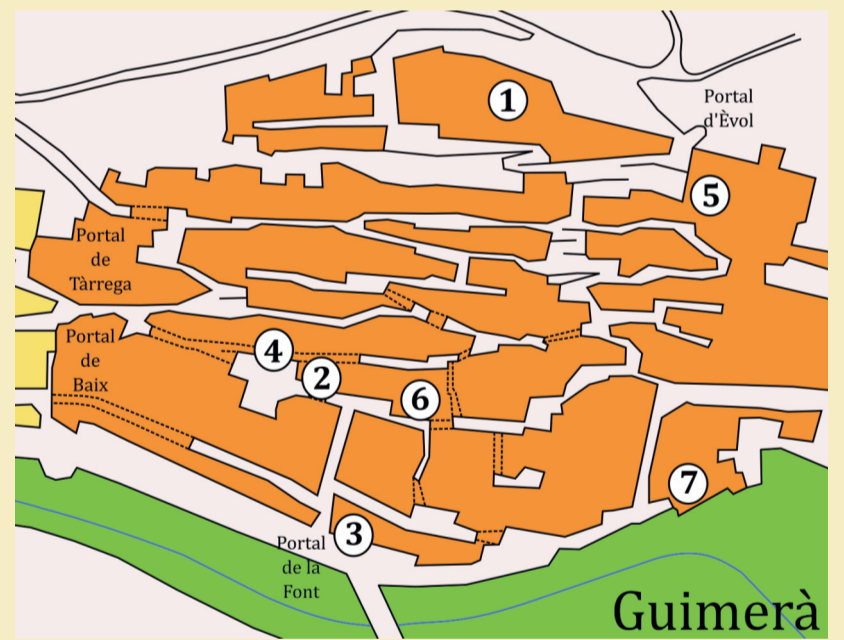
Donà un bandoler de quadrilla: en *Blai de Vilamanya*, membre de la quadrilla d'en *Bontemps* de Vallbona.

Rocafort de Vallbona

Poble clos i coronat pel castell, va donar almenys dos bandolers de quadrilla, en Montserrat Bonet i en Jaume Hostalrich

Guimerà

Vila closa fortificada, amb **portals** i amb un fort **castell** on hi havia almenys dues **presons (1)**, pertanyia als Vescomtes d'Évol, que nomenaven uns batlles ferrenys que administraven justícia a la **Cort del Batlle**, edifici compartit amb la Casa de la Vila **(2)**. Aquests s'hagueren d'enfrontar amb en *Bernat de Guimerà*, senyor de Ciudadilla, especialment per l'exercici de la justícia a l'immediat **monestir de Vallsanta**. Parada obligada entre Santa Coloma de Queralt i Verdú,

l'**Hostal del portal de la Font (3)** fou refugi de nombrosos bandolers. En fou veí **Pere Barba Barbeta (4)**, bandoler que dirigí el cop dels Plans de Pomar contra la caravana de la moneda que des de Madrid es dirigia cap a Itàlia, enduent-se 180.000 ducats de plata que repartí entre els cadells del Principat. És indispensable una passejada pel nucli històric medieval, visitar l'església de **Santa Maria (5)**, veure cal Manseta, l'**Hospital** i **capella de Sant Esteve (6)** i el **Molí del Senyor (7)**.

Tots els espais del bandolerisme a:

Google Maps

